

[Justitsministeren.]

drejer sig om et lovforslag vedrørende ekspropriation af ejendom? Grundlovens § 73, stk. 2, siger jo:

„Når et lovforslag vedrørende ekspropriation af ejendom er vedtaget, kan en tredjedel af folketingets medlemmer . . .“
Jeg har set i dele af pressen, at man har givet den fremstilling, at blot et mindretal på en tredjedel rejste krav om det, skulle en udsættelse finde sted.

Det ærede medlem hr. Poul Møller har med rette understreget, at det ikke er tilfældet. Forholdet er nemlig det, at grundloven ikke tager stilling til spørgsmålet i den forstand, at den instituerer en særlig procedure til afgørelse af dette problem, og derfor må følgeslutningen blive, at det i første omgang er regeringen, der tager stilling til, om den mener, at lovforslagene indebærer sådanne ekspropriative bestemmelser, at stadfæstelse ikke bør ske. Det bliver regeringens ansvar.

Så melder det problem sig, som også blev strejft af det ærede medlem hr. Ib Thyregod: kan domstolene under en retssag vedrørende loven statuere, at der foreligger ekspropriation, og at stadfæstelsen og dermed loven derfor er ugyldig? Spørgsmålet om domstolenes prøvelsesret vedrørende lovens grundlovsmæssighed har jo været meget omstridt, og det blev ikke afgjort ved revisionen af grundloven i 1953. Uanset hvad jeg personlig måtte mene om det problem, hvorvidt domstolene kan tilsidesætte lovgivningsmagten, mener jeg det realistisk at regne med, at domstolene anser sig for kompetente dertil. Men jeg vil gerne understrege, at ingen dog bør tro, at domstolene, hvor der er nogen tvivl, vil tilsidesætte en af folketinget på forfatningsmæssig måde vedtagen lov, stadfæstet af kongen. Kun hvor der klart er tale om en strid med ekspropriationsbestemmelsen i grundloven, kan man forvente en tilsidesættelse. Denne klarhed forelå jo heller ikke for oppositionen, som, hvis den havde denne klarhed, havde gjort brug af forretningsordenens § 16, stk. 3.

Må jeg dernæst sige, idet jeg understreger den højtærede statsministers bemærkninger, at det ærede medlem hr. Poul Møller har ret i, at anvendelsen af grundlovens § 42 udelukker anvendelsen af grundlovens § 73.

Men når der direkte i grundlovens § 42 står, at folkeafstemningsinstitutionen ikke må anvendes over for en række love, der opregnes, herunder love om ekspropriation, så kan jeg ikke tage det alvorligt, når det ærede medlem hr. Ib Thyregod og det ærede medlem hr. Poul Møller stadig vil sige: vi mener alligevel, der var tale om ekspropriation. Hvis de ærede medlemmer havde den mening, var det — må jeg bruge et forsigtigt udtryk — ikke rigtigt at gøre brug af grundlovens § 42 stik imod dens indhold.

Det ærede medlem hr. Poul Møller gjorde en række bemærkninger om disse lovforslag; mine ærede kolleger har svaret derpå. Det ærede medlem talte om statsfæste af jorden o. s. v. og gav os en prøve på den agitation, vi i de kommende uger vil se gå over landet. Det ærede medlem nævnte også problemet om dansk jord på danske hænder og talte om de tyske landmænd. Lad det så virke, som det kan. Men jeg spørger det ærede medlem: hvad vil han da sætte i stedet? Jeg ved, at det ærede medlem — for det siger han — i det omfang det er muligt, vil bevare dansk jord på danske hænder. Men han vil ikke forkøbsretten; han vil ej heller bopælspligten — hvad vil han da?

Svaret giver det ærede medlem på spalte 5792-93, hvor han siger:

„Vi foreslår, at man opstiller det værn, at for at en landbrugsejendom skal besiddes af andre end landmænd, som har arbejdet i landbruget i to år, kræves der tilladelse — det er altså ikke knyttet til en bopælsordning.“

Hvad ligger der nu i dette? Det ærede medlem gav lidt senere svaret, da han sagde:

„I egne, der ikke er truet af et stort udenlandsk opkøb, giver man tilladelse; i egne, der derimod bliver truet, kan de lokale jordbrugsnavn gribe ind og standse det.“

Hvad ligger der heri? Kan det ærede medlem, når han tilstræber Danmarks indtræden i det udvidede fællesmarked, med kendskab til bestemmelserne i traktaten disse stater imellem virkelig mene, at dette lader sig føre ud i livet? Nå, ret skal være ret: det ærede medlem blev klar over, at noget var galt, og så tilføjede han:

„Naturligvis med den følge, at man